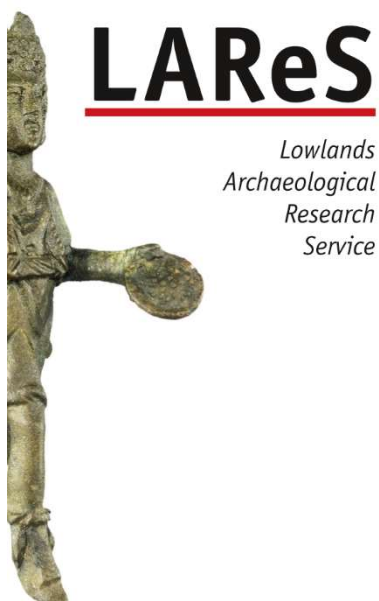

Proefsleuvenonderzoek aan de Berkenrijs 2 te Rijkevorsel

deel II

PRCODE 2018 1184
21 1 2019
WP 5 VL1
SP
PR

Elly N.A. Heirbaut
Caroline Dockx

Colofon

Titel: Proefsleuvenonderzoek aan de Berkenrijs 2 te Rijkevorsel. Deel II.

Auteur: E.N.A. Heirbaut & C. Dockx

Grafische illustraties/GIS: E.N.A. Heirbaut

Rapportnummer: LArES-rapport 173

Nummer van wettelijk depot: nvt

Bekrachtigde archeologienota: ID 8091

Projectleider/Veldwerkleider: E.N.A. Heirbaut (OE/ERK/Archeoloog/2016/00162)

Uitvoerder: LArES, Lowlands Archaeological Research Service

Vestiging: Rozenlaan 15, 2980 Halle-Zoersel

Publicatiedatum: maart 2019

Publicatieplaats: Halle-Zoersel

Illustratieverantwoording voorblad: overzicht proefsleuf 5

© LArES bvba. Niets uit deze uitgave mag zonder bronvermelding worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door print-outs, kopieën, of op welke andere manier dan ook.

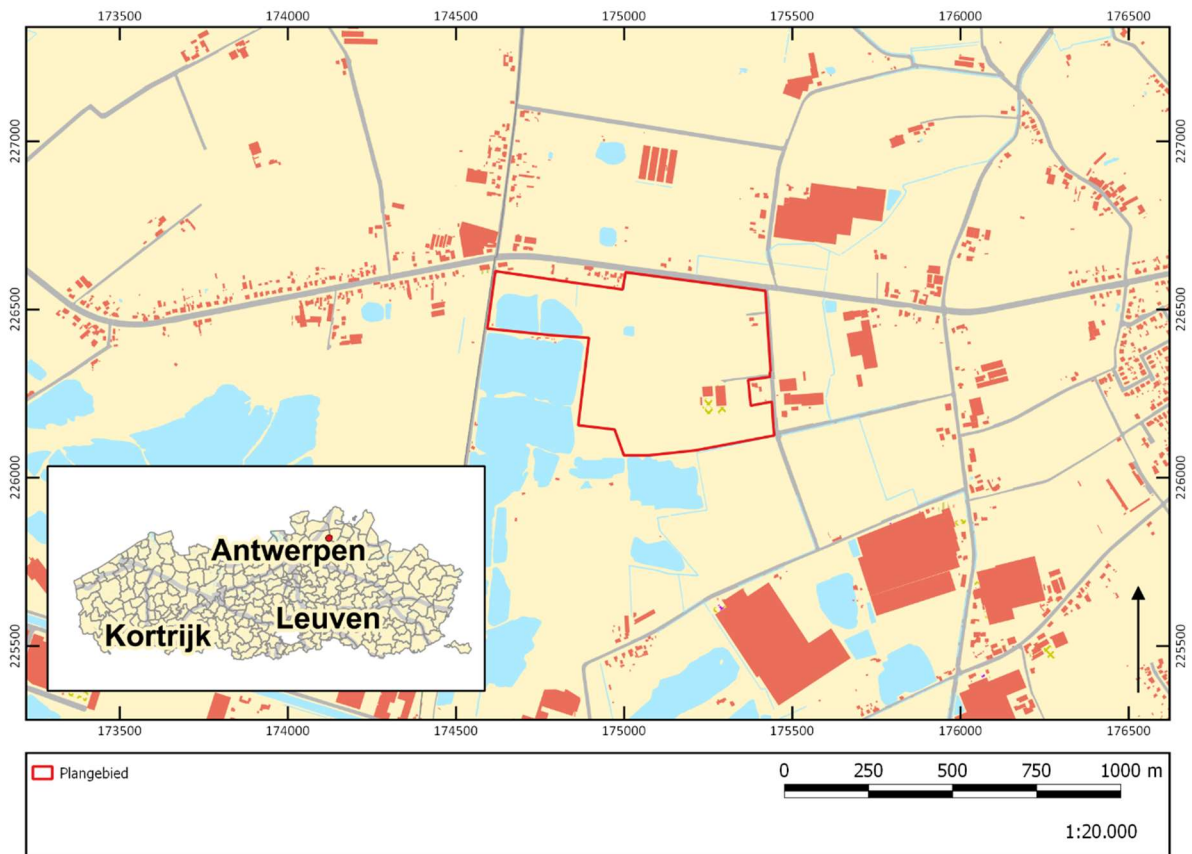
LArES bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Deel II. Programma van maatregelen

1 INLEIDING	5
2 TECHNISCHE FICHE/ADMINISTRATIEVE GEGEVENS	6
3 ONDERZOEKSVRAGEN	7
4 KENNISVERMEERDERINGSPOTENTIEEL VAN HET PROJECTGEBIED EN AANBEVELING	9
4.1 KENNISVERMEERDERINGSPOTENTIEEL VAN HET ONDERZOCHE GEBIED	9
4.2 KENNISVERMEERDERINGSPOTENTIEEL VAN HET BEBOUWDE TERREIN	10
4.3 AANBEVELINGEN	10

1 Inleiding

Het plangebied aan de Berkenrijs bevindt zich ten zuiden van de Sint-Lenaartsesteenweg. Nagenoeg het gehele terrein is momenteel onbebouwd en heeft een functie als grasland. In het zuidelijke gedeelte van het terrein staat een biogascentrale en in de noordoostelijke hoek een woning met bijgebouw. Deze structuren zullen in functie van de ontwikkeling van het terrein worden afgebroken. Hierna zal op het terrein een serrecomplex worden opgetrokken.

Figuur 1. Kadasterkaart met aanduiding onderzoeksgebied.

©LARES

2 Technische fiche/administratieve gegevens

Naam site/toponiem	Berkenrijs
Ligging	Berkenrijs 2, 2310 Rijkvorsel
Kadastrale gegevens	RIJKEVORSEL, 2e AFD, sectie F, percelen 288c, 146d, 146e, 288d, 108k, 288a, 144r, 144y en 288f.
Bounding Box	X Y
	178093.766665 227627.916043
	173995.370828 227627.916043
	178093.766665 225397.478541
	173995.370828 225397.478541
Onderzoek	landschappelijk booronderzoek proefsleuvenonderzoek
Projectcode	2018I121 2018I184
Uitvoerders/actoren	Elly N.A. Heirbaut (erkend archeoloog) Robby Vervoort (assistent archeoloog) Caroline Dockx (assistent archeoloog) Jeroen Wijnen (bodemkundige)
Geraadpleegd extern	nvt
Erkend archeoloog	Elly N.A. Heirbaut: OE/ERK/Archeoloog/2016/00162
Overige actoren en specialisten	nvt
Geraadpleegde externe personen	nvt
Termijn veldwerk	landschappelijk bodemonderzoek: 24 september 2018 proefsleuvenonderzoek: 21 – 25 januari 2019
Oppervlakte plangebied	307.388 m ²
Oppervlakte geplande ingrepen	101.622 m ²
Geplande ingreep	Bouw van een serrecomplex met aanhorigheden
Geldende wetgeving en voorwaarden	Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014. De nota werd opgesteld overeenkomstig de Code van Goede Praktijk. De totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft, bedraagt 5.000 m ² of meer, zoals bepaald in artikel 5.4.2 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013.
Randvoorwaarden	nvt
Doelstelling	Het doel van het proefsleuvenonderzoek is om na te gaan of er archeologische resten in het projectgebied aanwezig zijn, hoe ze dateren, wat de mogelijke bedreigingen zijn voor het eventueel aanwezige bodemarchief en hoe hiermee dient te worden omgegaan.
Thesaurus	landschappelijk bodemonderzoek, proefsleuvenonderzoek

3 Onderzoeksvragen

In het kader van dit bureauonderzoek zijn van tevoren enkele vragen geformuleerd waarop het onderzoek antwoord tracht te vinden.

Vraagstellingen voor landschappelijk boringen

- Wat is de bodemkundige opbouw van het plangebied?
- Zijn bepaalde delen van het te onderzoeken gebied verstoord en wat is de graad van verstoring?
- Zijn één of meerdere begraven archeologische niveaus aanwezig? Zo ja, op welke diepte bevinden deze zich? Worden deze bedreigd door de geplande werken?
- Bevinden er zich afgedekte bodems ter hoogte van het te onderzoeken gebied die een goede bewaring inhouden voor eventuele steentijdsites? Is er sprake van een podzolbodem en wat is de intactheid ervan?
- Zijn er aanwijzingen voor een mogelijke steentijdsite?
- Is een verder verkennend en waarderend archeologisch booronderzoek nodig? Zo ja, over het ganse te onderzoeken gebied of delen ervan?

Vraagstellingen voor verkennend en waarderend archeologisch booronderzoek:

- Zijn er aanwijzingen voor een steentijdsite?
- Kunnen zones met concentraties afgebakend worden?
- Wat is het niveau waarbinnen de silexartefacten zich bevinden? Kunnen deze stratigrafisch onderscheiden worden?
- Wat is de bodemkundige opbouw van het te onderzoeken gebied?
- Is een verder onderzoek door middel van proefputten noodzakelijk? Zo ja, over het ganse te onderzoeken gebied of delen ervan? Wat is de omvang en ruimtelijke spreiding ervan (aantal, locatie, diepte, ...)?
- Kan de optie in situ behoud gehanteerd worden? Of worden deze bedreigd bij de geplande werkzaamheden?

Vraagstellingen voor proefputten:

- Zijn er aanwijzingen voor een steentijdsite? Is deze ruimtelijk vast te leggen?
- Wat is het niveau waarbinnen de silexartefacten zich bevinden? Kunnen deze stratigrafisch onderscheiden worden?
- Kan de optie in situ behoud gehanteerd worden? Of worden deze bedreigd bij de geplande werkzaamheden?

Vraagstellingen voor een proefsleuvenonderzoek:

- Zijn er archeologische sporen aanwezig? Welke spoorcategorieën komen voor?
- Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren en behoren ze tot één of meerdere periodes?
- Zijn er indicaties omtrent artisanale activiteiten of aanwijzingen voor andere functionele eigenschappen?
- Wat is de relatie tussen de archeologische sporen en het landschap?
- Kan een archeologische site uitgesloten worden? Of is verder onderzoek noodzakelijk?
- Wat is de graad van verstoring binnen het plangebied?

Voor de resultaten van het landschappelijk booronderzoek en het proefsleuvenonderzoek wordt hier volstaan met te verwijzen naar hoofdstukken 4 t/m 6 van het eerste deel van de nota.

4 Kennisvermeerderingspotentieel van het projectgebied en aanbeveling

4.1 Kennisvermeerderingspotentieel van het onderzochte gebied

Hoewel van tevoren was ingeschat dat dit terrein een middelhoge archeologische potentie had op basis van de studie van historische kaarten en de bekende archeologische waarden uit de CAI, is uit het archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem gebleken dat deze potentie naar beneden bijgesteld moet worden.

Het landschappelijk booronderzoek heeft aangetoond dat nergens op het terrein een bodem aanwezig is die potentie biedt voor het treffen van een steentijdsite. De oorspronkelijke bodemopbouw, zoals die verwacht werd vanuit het bureauonderzoek, is niet meer aanwezig. De A-horizont bevindt zich onmiddellijk op de C-horizont die op verschillende plaatsen verstoord blijkt te zijn. Hierdoor wordt vermoed dat het terrein in het verleden is afgegraven. Navraag bij de VLM heeft uitgewezen dat het terrein geen onderdeel is geweest van een ruilverkaveling waarbij dergelijk grondverzet is uitgevoerd. Uit gesprekken met de eigenaar van de grond is wel naar voren gekomen dat het gebied tot halverwege de voorbije eeuw heidegebied is geweest en pas vanaf dan in ontginning is genomen. Bovendien is het terrein vanaf dan diep geploegd en gediepploegd. Dezelfde situatie is ook vastgesteld op het reeds onderzochte terrein direct ten zuiden van het plangebied.¹

Hierdoor is geen verder onderzoek naar steentijd uitgevoerd.

Omdat het wel nog mogelijk was dat er zich in de C-horizont sporen aftekenden van een sporensite, is het proefsleuvenonderzoek wel uitgevoerd. Dit heeft zeven greppel- en grachtfragmenten opgeleverd en meer dan 300 verstoringen, voornamelijk in de vorm van drainagesleuven maar hier en daar ook een vergraving.

Het proefsleuvenonderzoek heeft uitgewezen dat de bodem in het plangebied grondig verstoord is. Op geen enkele plaats is een oorspronkelijke bodemopbouw herkend en dit ten gevolge van het ploegen en diepploegen van het terrein. Archeologische vondsten zijn niet aangetroffen. De sporen die zijn herkend, betreffen over het algemeen recente verstoringen, zoals drainagebuizen, ploegsporen, enkele bomenrijen en vergravingen. De enkele sporen (greppels en grachten) die wat ouder zijn, dateren allen uit de nieuwe tijd en kunnen op basis van de studie van de historische kaarten in de helft van de 19e eeuw geplaatst worden. Het betreffen zes greppels en grachten die als perceelgreppels te interpreteren zijn en één greppel waarvan de betekenis onduidelijk blijft, mogelijk heeft deze een meer op afwatering gerichte functie gehad. Oudere sporen zijn niet gevonden en lijken ook niet aanwezig te zijn geweest voorafgaand aan de vergravingen aangezien er op geen enkele plaats vondsten zijn aangetroffen. Hierdoor is het kennisvermeerderingspotentieel van het onderzochte gedeelte van het plangebied onbestaande.

¹ Heirbaut 2018.

4.2 Kennisvermeerderingspotentieel van het bebouwde terrein

De enige zone die niet onderzocht kon worden, bevindt zich direct langs de straat waar een huis met tuin staat, dat momenteel nog bewoond wordt. Hiervan zijn geen bouwplannen beschikbaar maar als 1) indachtig wordt gehouden hoe dik de bouwvoor op de rest van het terrein is, en 2) er wordt aangenomen dat bij het bouwen van deze woning geen rekening is gehouden met de aanwezigheid van eventuele archeologische resten, en er 3) tenslotte vanuit gegaan mag worden dat deze woning tenminste gefundeerd is op de vaste bodem maar wellicht nog wat dieper aangezien deze vaste bodem niet heel diep zit, dan kan verondersteld worden dat de bodem hier grondig verstoord is. De archeologische potentie van dit gedeelte van het plangebied is bijgevolg dan ook zeer laag. Bovendien bevinden er zich geen archeologische resten in de onmiddellijke omgeving van deze woning. Hierdoor is het kennisvermeerderingspotentieel van dit gedeelte van het plangebied ook zeer gering tot onbestaande.

4.3 Aanbevelingen

Op basis van de resultaten van het archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem kan geconcludeerd worden dat er zich binnen de grenzen van het plangebied geen behoudenswaardige archeologische site bevindt. Ook voor de zone die nu nog bebouwd en bewoond is, kan hetzelfde besloten worden. Om deze reden is er geen programma van maatregelen geschreven voor verder archeologisch onderzoek, noch voor het reeds onderzochte gedeelte van het plangebied, noch voor het nog niet onderzochte gedeelte van het plangebied.

Aangezien er geen behoudenswaardige archeologische site is aangetroffen die door de geplande werkzaamheden verstoord zal worden, hoeft er geen bijkomend archeologisch onderzoek meer uitgevoerd te worden. Er wordt geadviseerd het terrein vrij te geven voor de geplande ontwikkelingen.